

FoU-statistikken - fortsatt en sentral oppgave for NIFU?

Litt argumentasjon og historikk

1. FoU-statistikken - hva er det?

- en internasjonal sammenlignbar "input" statistikk for FoU som følger retningslinjer utarbeidet av OECD (Frascati). (Dette opplegget er i dag enerådende i OECD-området og har i de senere år vunnet innpass i store deler av verden for øvrig).
- det dreier seg primært om en makrostatistikk basert på regnskapstall og som både nasjonalt og internasjonalt gir tall for sentrale hovedstørrelser knyttet til økonomiske såvel som personalmessige ressurser (samlet omfang - såvel som fordeling på sektorer, finansieringskilder, formål, art og fagområde m.v.) Denne kartleggingen gjør det i neste omgang mulig å anslå FoU-omfanget på statsbudsjettet (pr. departement osv.) - noe som ikke er trivielt som følge av manglende opplysninger i budsjettet.
- FoU-statistikken kartlegger ikke innsatsen på det enkelte prosjekt (institutt e.l. er minste enhet) - ei heller FoU-innsatsens resultatside. Til det trengs eventuelt supplerende undersøkelser - som dog kan trekke på FoU-statistikken og med fordel gjøres mest mulig compatible med denne mht definisjoner og

avgrensninger. (Ønsker om slike eller lignende undersøkelser har dessverre ofte hatt en tendens til å kritisere den tradisjonelle FoU-statistikken for at den er så begrenset. I Norge begynte det allerede med Mæhle/Harlem diskusjonen rundt 1980).

2. FoU-statistikken i Norge - litt historikk

./.- Norge kom takket være forskningsrådenes fremsyn med allerede ved OECDs første internasjonale FoU-kartlegging - for 1963. Statistikk samarbeidet mellom rådene ble formalisert gjennom FSU i 1972 og gikk svært bra i mange år. I dag er NIFU den sentrale produsent og nasjonale koordinator - dog med SSB som statistikkprodusent på industrisiden. NIFU har følgelig nå mer enn 30-års erfaring med dette statistikkarbeidet. Vi yter også betydelig service - særlig overfor KUFs forskningsavdeling og NFR bl.a. i forbindelse med forskningsmeldinger, statsbudsjett og strategiarbeid. Samtidig er NIFU kontaktorgan og leverandør av FoU-statistiske data overfor flere internasjonale organisasjoner med OECD og Eurostat i spissen. I alt dette arbeidet kan vi trekke på mer enn 30-årige tidsserier som vi selv har deltatt i produksjonen av.

Den norsk FoU-statistikken har følgende karakterika

- i) finansieringssiden kartlegges spesielt deltallert (EDB-register for ekstern finansiering)
- ii) et forskerpersonalregister som gir oss en enestående oversikt på personalsiden er etablert for alt forskerpersonale ved U&H + instituttene
- iii) statistikkinnsamlingen foregår i et instituttmiljø som interfererer med statistikk produksjonen - og bruker denne som utgangspunkt for analyser og studier
- iv) statsbudsjettanalyser gjennomføres regelmessig - første gang 1969

Ved omdanningen av NIFU til stiftelse fra 01.01.96 fremhever interessant nok KUF

./- instituttets "oppgave som nasjonal statistikkprodusent" jf. vedlagte brev.

3. Dagens "trusler"

Vi har en tid erfart en del kritikk mot FoU-statistikken.

- i) Enkelte analytikere (STEP bl.a.) bemerker ganske riktig at denne statistikken ikke er tilstrekkelig - det trengs også "annet verktøy". Det er vi enig i, men kritikken lyder ofte som det man allerede har ikke er nødvendig/intet verd.
- ii) Flere brukere ønsker statistikkresultatene produsert og gjort tilgjengelig tidligere enn i dag. Dette er umulig for en regnskapsbasert statistikk som skal fange opp FoU-virksomheten på instituttnivå. Men anslag for noen totaltall produsert med utgangspunkt i aggregerte regnskapstall m.v. - hvis det ./.
- etterspørres kan naturligvis lages - jf. notat til Kavli/NFR.
- iii) Vi har også erfart flere forskningspolitikere som åpenbart mener at FoU-statistikken kan/bør utvikles til å gi en langt mer direkte forskningspolitisk guidance. (Det representerer tildels overdreven tro på fakta/faktagrunnlaget).
- iv) Ambisjoner knyttet til NSD-KUFs database i Bergen med innlagte NSD produserte FoU-data for høyere utdanningssektoren representerer i dag den store trussel. Den kan lede til at vi i praksis får to FoU-statistikker og en klart svekket NIFU-rolle i FoU-statistikken.

4. Hva hvis NSD overtar?

Det kan åpenbart resultere i at vi får to konkurrerende FoU-statistikker og med påfølgende forvirring. Hvis oppgaven helt overlates til NSD bryter man tidsrekken - og avstemnings- og avgrensingsoppgavene vil neppe få tilstrekkelig og kvalifisert innsats ved NSD. Oppgaven synes grovt undervurdert i KUF/U&H avdeling + NSD i dag. Harmonisering av datarapporteringen til internasjonal standard m.v. bør

heller ikke undervurderes. Hvorfor underminere noe som fungerer rimelig godt? NIFU har etter vedtektene statistikk, utredning og forskning som oppgave. Meg bekjent har NSD ikke regulær statistikkproduksjon som del av sitt mandat.

5. FoU-statistikken - fortsatt en sentral NIFU-oppgave?

- FoU-statistikken er vel ivaretatt ved instituttet.
- denne oppgaven er med på gjøre instituttet til et institutt med bredde og kunnskap om "den faktiske FoU-innsats" - nasjonalt og internasjonalt.
- produksjonen er integrert med tidsavgrensede oppgaver av analysekarakter - særlig på forskerpersonalsiden som følge av at vi som eneste OECD land har et regelmessig oppdatert forskerpersonalregister takket være forskningsrådenes og KUFs store interesse for personalsituasjonen. (Dette forhindrer ikke at denne integrasjonen kan utvikles ytterligere).

6. NSD kan få sitt!

- ./.- våre data på innsatssiden kan legges inn i NSDs database - noe vi allerede har tilbudt dem uten at vi har fått noen tilbakemelding (NSD må ta de samme hensyn til konfidensialitet m.v.). Jf. vedlegg.
- en viss tilpasning mellom ulike datasett/EDB opplegg må selvsagt forventes ved et slikt opplegg. Her bør vi tilby assistanse.

7. Hva bør vi gjøre nå?

- entydig slå fast at vi ønsker å beholde statistikken og sloss for det.
- minne oss selv og andre om hva som har hendt/blitt sagt i sakens anledning.
 - i) Kontakten mellom ekspedisjonssjefene Tore Olsen og Levy - Skoie i 1993 resulterte i at Levy sa: "Vi ønsker ikke å erstatte noe som fungerer. Det er ikke hensikten!"
 - ./.
 - ii) Ved NIFUs overgang til stiftelse - understrekes NIFUs oppgaver som "nasjonal statistikkprodusent." i KUFs brev av 12.12.95
 - iii) Mørland + sek.ledermøte i KUFs U&H-avd høsten 1996: Levy sier essensielt det samme som til Skoie i 1993.
- hva har våre "gevinster" vært over vår 30 års produksjonsperiode mht. rasjonaliseringer og forenklinger? Viktige hendelser av denne art bør påpekes.
- muligheter for ytterligere omlegninger/forenklinger i årene framover bør identifiseres. Skjema, rutiner, EDB (T. Dahl m.fl. mobiliseres). Tekniske forenklinger såvel som skjema rasjonaliseringer/samarbid for å redusere forskernes/institusjonenes arbeid og mulig irritasjoner (skjematrethet etc.)
- har vi allerede fått to studentstatistikker som avviker - NSD og SSB? (jf. Stortingsbemerkning).
- Hvor god er NSDs studentstatistikk? Aamodt og hans folk bør teste/uttale seg om det. SSB bør kanskje også kontaktes.
- Hva har kostnadene ved NSD vært? Hva med overskridelsene vi har hørt om?

- styrke kontakten med institusjonsledelsen ved institusjonene
- skjerpe oss presentasjons- og formidlingsmessig. En mer PR-bevisst-linje; pressemeldinger og økt oppfinnsomhet.

8. Konklusjon

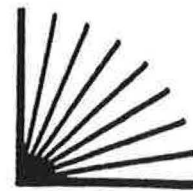
- Vi bør skjerpe oss - i forsvar og angrep. Hvis ikke kan vi fort stå overfor en ny situasjon som verken tjener samfunnet eller oss - vi kan få en fragmentering/ansvars pulverisering/ og redusert rolle for NIFU som ingen er tjent med.
- Vi bør delta i den nye NDS/KUF gruppen med kraft, overbevisning og klar tale - og med konstruktive skriftlige innspill hvis det er håp.

Vedlegg:

1. Den norske FoU-statistikken - produksjonen . Brev til eks. sjef Tore Olsen fra Hans Skoie (18.02.91)
2. NSD - NAVF-U datasamarbeid. Brev til NSD fra NIFU (30.04.93)
3. Utretningsinstituttet for forskning og høyere utdanning - omdanningen til stiftelse. Brev fra KUF til NFR (12.12.95)
4. NIFU (Bruun Olsen + Maus): FoU-statistikk - en todelt modell
5. Leveranse av data om forskning til NSD/DBH - brev til NSD fra Utretningsinstituttet (19.09.95)

bx
Ker N - fra HZ

Eksp.sjef Tore Olsen
Forskningsavdelingen
Kirke-, utdannings- og
forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO 1

NAVF's
utredningsinstitut
Norges allmennvitenskapelige
forskningsråd

Deres ref.:

Vår ref.: HS/tkh
153/91

Oslo, 18.02.91

DEN NORSKE FOU-STATISTIKKEN - PRODUKSJONEN

Jeg er glad for at dere nå tar opp NTNFs statistikkinitiativ på topp-plan i FSU. Det kan ikke være likegyldig for dere om vi fortsatt skal ha en tillitsvekkende norsk FoU-statistikk - noe som avhenger av at det nå blir inngått realistiske og tillitsvekkende "produksjonsavtaler". Her følger noen momenter av relevans for saken - slik jeg lovet på telefonen.

1. Norge - FoU-statistisk pioner/veteran

Vår statistikk går helt tilbake til 1963 - det første statistiske år av denne art som ble gjennomført - i OECD-regi og etter Frascatimanualen og som ledd i OECDs nystartede forskningspolitiske offensiv (Piganol-rapporten).

2. Forskningsrådene engasjert hele tiden

Da OECD-konsulentene Y. Fabian og Chris Freeman kom til Norge i 1963 for å initiere en slik statistikk fikk de bare respons i forskningsrådene - som i fellesskap påtok seg produksjonen av den nye statistikken. Det skjedde med betydelig entusiasme - trolig også influert av Majors sterke OECD-engasjement den gangen. (Den første rapporten ble undertegnet av de tre forskningsrådsdirektører personlig).

3. Forskningsrådene har siden stått for statistikkproduksjonen

Forskningsrådene har siden produsert og finansiert FoU-statistikken i Norge. I de senere år har dette vært formalisert innenfor et FSU-samarbeid. I all hovedsak har dette gått glatt - noen sier det beste FSU-samarbeid man hittil har sett.

4. God og kvalitetsmessig, forsvarlig statistikk

Norge har vært blant de første land som leverer disse statistikkoppgaver til OECD, Unesco, Nordisk etc. Statistikken har heller aldri vært seriøst angrepet på faglig grunnlag - tvert om. En omfattende satsing - og et lite oversiktlig land er nok noe av bakgrunnen for dette. Men en statistikkproduksjon preget av betydelig stabilitet i organisasjons- og personalforhold har også betydd mye.

5. Norge ikke atypisk

Det er ikke atypisk at forskningsrådene i OECD-familien produserer denne statistikken helt eller delvis - anslagsvis halvparten av landene har en slik ordning enten på egen hånd eller i samarbeid med Byråene. Det er også mitt inntrykk at det er i disse land produksjonen har vært mest regelmessig og vellykket - pga. ressurser og kjennskap til FoU-virksomhet.

6. NTNF-avviklingen

- i) NTNF-tilbaketrekningen er overraskende (Major ville hoppe i stolen) - også fordi det betyr at rådet lar en sjelden sjanse til førstehåndskontakt med industrien gå fra seg.
- ii) Men hvis NTNF opprettholder sin tilbaketrekning bør dette skje i sikre og ordnede former som sikrer en fortsatt god FoU-statistikk i Norge - faglig og ressursmessig. Brukerinnflytelse m.v. bør også sikres - og det hele må skje innenfor et samlet opplegg som sikrer en enhetlig nasjonal produksjon og rapportering. NTNFs anbudsopplegg må gjøres langt mer realistisk m.h.t.:
 - a) 1989-produksjonen (kan ikke settes bort pga. tidsfristene - Grøholt m.v.).
 - b) Kontraktperioden må være langt lengre enn 2 år - det siste gir ingen profesjonell satsing.
 - c) Ressursrammen må gjøres realistisk.

7. Byrå/NAVF-U-løsning?

Kontakt mellom Byrådet og NAVF-U kan føre til ett tilfredsstillende opplegg ser det ut til.

8. Oppfølging

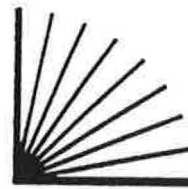
Som sagt - dere que KUF og som FSU-observatør bør

- i) legge press på NTNF for å finne en god løsning. Det er ikke likegyldig for dere hvordan dette ordnes.
- ii) Sette saken på dagsorden senere - følge den - be om å bli holdt løpende informert.
- iii) Restrukturering/avvikling av FSUs statistikkutvalg kan bli aktuelt etter en eventuell ny rollefordeling.

Vel, det var det. Håper det kan være til litt nytte.

Vennlig hilsen

Hans Skole

NAVF's
utredningsinstitutt
Norges forskningsråd

NSD
Norsk samfunnsvitenskapelig
datatjeneste
Hans Holmboesgt. 22
N-5007 BERGEN

Deres ref.:

Vår ref.:

Dir. nr.: 22 92 51

Oslo,

HS/ud

61

30.04.93

J.nr. 302/93

NSD - NAVF-U - datasamarbeid

Vi viser til vårt kontaktmøte 26.03. d.å. og NSD's brev av 30.03. d.å. I lys av at NSD's brev er noe generelt og knapt formulert, vil vi legge til følgende for å få en mest mulig dekkende oppsummering av kontaktmøtet.

- 1 NAVF-U ser også behovet for et nærmere samarbeid med NSD om såvel datautveksling som erfaringer med innsamling av data innenfor høyere utdanning.
- 2 NSD og NAVF-U har vesentlig forskjellige oppgaver. Mens NSD i hovedsak legger til rette data for forskere og andre basert på andres avsluttede undersøkelser er nettopp statistiske, utredningsmessige og forskningsmessige analyser en primæroppgave for NAVF-U. Utredningsinstituttet er samtidig det sentrale nasjonale organet innenfor forskningsstatistikken slik tilfellet har vært helt siden OECD initierte den første FoU-statistikken i 1963.
- 3 Våre FoU-statistiske data publiseres regelmessig nasjonalt og internasjonalt. Samtidig danner våre databaser på dette området et nødvendig grunnlag for atskillig statistisk og analytisk oppdragsvirksomhet ved instituttet. En slik kombinasjon er naturlig og har etter vårt skjønn vært meget vellykket.
- 4 Vi vil gjerne bidra til at NSD innlemmer en del FoU-statistiske data for universiteter og høyskoler i den nye databasen for statistikk om høyere utdanning. Vi forutsetter at det skjer på en slik måte at NAVF-Us nasjonale rolle når det gjelder innsamling, presentasjon og anvendelse av FoU-statistikk i forbindelse med vår oppdragsvirksomhet ikke rokkes.

Adresse:
Munthes gate 29
0260 OSLO

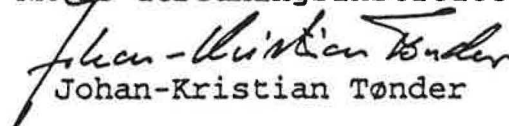
Telefon: Se dir. nr.
Sentralbord: 22 92 51 00
Telefax: 22 43 89 70

Bankgiro: 7038.05.26482
Postgiro: 2 17 15 36

- 5 NSD's ønske om å få data overført fra vårt register over ekstern FoU-finansiering ved universitetene kan vi etterkomme allerede fra 1993-statistikken basert på vanlige statistiske prinsipper for minsteenheter etc. for publisering.
- 6 Når det gjelder NSD's antydning på møtet om å inkludere årlige publikasjonsdata ("output") pr. institutt viser vi til kompleksiteten og de mange feilkilder som her melder seg. I lys av vår ekspertise på området vil vi gjerne drøfte hvordan myndighetenes ønsker her best kan møtes.
- 7 Det var enighet om at NSD og NAVF-U holder et kontaktmøte for drøfting av erfaringer, progresjon og målsettinger minst en gang pr. år.

Vi ser fram til et godt samarbeid etter de linjer som nå er oppstaket.

Med vennlig hilsen
NAVEs utredningsinstitutt

Johan-Kristian Tønder

Hans Skoie

Kopi: Høgskoledirektør Torkill Løvli,
Underdirektør Toril Johansson
Norges forskningsråd, avd. NAVF/Fellessekr.
Norges forskningsråd, Strategiavdelingen.

eller innvalgstelefon
7585

→ Hans

Vår dato 12.12.95
Vår referanse 95/8928
Deres dato 06.11.95
Deres referanse 95/04580

MS
LW1
SK
EK
NTL
FF
A

Norges forskningsråd,
postboks 2700 St. Hanshaugen,
0131 OSLO

I 709/95
0211

UTREDNINGSENSTITUTTET FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING - OMDANNING TIL STIFTELSE

Vi viser til henvendelse fra Norges forskningsråd av 6. november 1995 der det vises til vedtak i NFRs hovedstyre 2. november d.å. om å skille ut Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning fra Forskningsrådet, og omdanne instituttet til stiftelse fra 1. januar 1996.

Som Norges forskningsråd og Utredningsinstituttet er kjent med, har departementet sluttet seg til forslaget om stiftelse. I salderingsproposisjonen for 1996-budsjettet har Regjeringen fremmet følgende forslag til vedtak i Stortinget:

"Stortinget samtykker i at Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning omdannes til stiftelse og således skilles ut fra forvaltningsorganet Norges forskningsråd fra 1. januar 1996. En del av tilskuddet til Norges forskningsråd under kap 0285 kan nyttes til stiftelseskapital."

Under forutsetning om Stortingets samtykke, vil Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet meddele at Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning kan bli omdannet til stiftelse fra 1. januar 1996.

Departementet har ingen konkrete merknader når det gjelder utkastene til vedtekter, stiftelsesprotokoll og intensjonserklæring. Vi har merket oss at forslaget til vedtekter legger opp til at KUF skal foreslå to av NFRs fem medlemmer i Utredningsinstituttets styre. Dette synes meget naturlig i og med at KUF i tillegg til å være ansvarlig for instituttets basisbevilgning, også er en sentral bruker av instituttets tjenester.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vil fortsatt bidra med basisfinansieringen av Utredningsinstituttet ved bevilgninger som kanaliseres via Forskningsrådet, tilsvarende dagens praksis.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet forutsetter at retningslinjene for statlig finansiering av forskningsinstitutter legges til grunn for finansieringen av Utredningsinstituttet.

Når det gjelder selve basisbevilgningen, vil departementet vektlegge at Utredningsinstituttet sikres rom for nødvendig grunnkompetanse slik at instituttet kan foreta grundige og

relevante analyser innen instituttets ansvarsfelt. Departementet vil minne om at det ikke bør være noen motsetning mellom analytisk grundig arbeid og relevans for brukerne. Sikring og videreutvikling av instituttets grunnleggende kompetanse er en forutsetning for at Utredningsinstituttet over tid er i stand til å levere utredninger av høy kvalitet og relevans.

Departementet legger vekt på at Forskningsrådet vurderer hvordan de strategiske instituttprogrammer til instituttet kan benyttes til å fremme samarbeid med andre miljøer som studerer problemstillinger knyttet til forskning, innovasjon og utdanning.

I henhold til retningslinjene for statlig finansiering av forskningsinstitutter skal nasjonale oppgaver skilles ut og synliggjøres budsjettmessig. Utredningsinstituttet har en slik nasjonal oppgave som sentral statistikkprodusent innen forskning og høyere utdanning. Departementet vil understreke at denne oppgaven ikke må nedtones som følge av at instituttet blir omdannet til stiftelse. Vi vil be om at Norges forskningsråd og Utredningsinstituttet i samarbeid foretar en vurdering av ressursene til instituttets statistikkarbeid. Departementet vil be om at dette beløpet trekkes fra den ordinære basisbevilgningen og føres opp som egen bevilgningspost til Utredningsinstituttet. Vi vil be om å få melding om resultatene av denne vurderingen i forbindelse med budsjettforslaget for 1997.

I tillegg til basisbevilgningen og bevilgningen til Utredningsinstituttets oppgave som nasjonal statistikkprodusent, vil departementet også ha mulighet til å gi direkte oppdrag til instituttet, slik praksis har vært frem til i dag. Slike oppdrag vil vanligvis skje på grunnlag av en direkte dialog med representanter for Utredningsinstituttet.

Med vennlig hilsen

Grete Ek Ulland e.f.
fung. ekspedisjonssjef

Tore Li
rådgiver

Amalie
7/7/97

Kopi: Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

FoU-STATISTIKK - EN TODELTE MODELL

PLAN FOR FRAMTIDIG DATAINNSAMLING OG STATISTIKKPRODUKSJON VED NIFU

Oppsummering og konklusjon

- NIFUs nåværende ansvar for norsk FoU-statistikk står fast. De regulære FoU-statistiske undersøkelser gjennomføres hvert annet år.
- Vi tar sikte på en bedre kontakt og et styrket samarbeid med de forskningsutførende enhetene, i første rekke universitetene, når det gjelder innsamling av opplysninger til FoU-statistikken. Kvalitetssikring og enhetlig behandling av data tillegges fortsatt stor vekt.
- For regnskapsåret 1997 utarbeides preliminær FoU-statistikk for universiteter og vitenskapelige høyskoler på grunnlag av institusjonenes regnskaper.
- NIFU har et hovedansvar for formidling og presentasjon av norsk FoU-statistikk - totalt, og for "egne" sektorer (univ.- og høyskolesektoren og instituttsektoren). Presentasjon av FoU utført i næringslivet ivaretas av Statistisk sentralbyrå.
- NIFU koordinerer og sammenstiller den totale FoU-statistikk for Norge (inkl. næringslivet). Statistikk som leveres til OECD, Eurostat, Forskningsrådet, departementene og andre, tilpasses de enkelte brukeres særskilte behov.

Bakgrunn

Statistikk over norsk forskning og utviklingsarbeid (FoU) utarbeides av NIFU for FoU ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter - og av SSB for næringslivets FoU. NIFU har i tillegg et ansvar for koordinering og sammenstilling av sektorstatistikkene til en total nasjonal FoU-statistikk, samt publisering og leveranser til OECDs internasjonale statistikk og til ulike andre brukere. NIFU har mer enn 25 års erfaring med FoU-statistisk arbeid og ønsker fortsatt å påta seg dette.

I de senere år har det ved instituttet vært nedlagt et betydelig arbeid i å utvikle mer effektive metoder og rutiner for innsamling og bearbeidelse av data, herunder anvendelse av ny datateknologi og programvare. Dette har skjedd samtidig som vi har forestått det løpende statistikkarbeid, med spørreskjemaundersøkelser annet hver år til de til sammen ca. 1000 FoU-utførende enhetene innen UoH-sektoren og instituttsektoren - med den omfattende databearbeidelse og kvalitetskontroll som dette medfører. Publisering, leveranser og annen statistikkformidling har også i hovedsak vært NIFUs ansvar, og er forsøkt gjort mer relevant og brukervennlig.

Regulær FoU-statistikk hvert annet år

Arbeidet med effektivisering, rasjonalisering og raskere og bedre formidling vil fortsette. Særlig gjelder dette for UoH-sektoren. I forbindelse med 1995-statistikken etablerte vi et nærmere samarbeid med universitetenes sentrale ledelser for å forenkle gjennomføringen av spørreskjemaundersøkelsen. Våre erfaringer med samarbeidet tilsier at kontakten med universitetene bør styrkes ytterligere - men også rettes mot fakultetsnivået. *Siktemålet er å samordne FoU-statistikkenes informasjonsbehov bedre med universitetenes interne rapportering i deres egne administrative systemer.* I større grad enn hittil bør vi kunne få opplysninger fra lærestedets sentrale administrasjon og fra fakultetene, og i mindre grad belaste grunnenhetene med forespørsler. Dette forutsetter at de opplysninger på instituttnivå som FoU-statistikken trenger er tilgjengelig høyere oppe i universitetshierarkiet - fra universitetet sentralt eller fra fakultetene. I første rekke gjelder dette regnskaps- og personaldata. En del spørsmål - f.eks. om aktivitetstyper (grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid) og om formålet med FoU-virksomheten - kan vanskelig besvares av andre enn de som kjenner *innholdet i FoU-virksomheten*, dvs. instituttene. Det samme gjelder tilleggsspørsmål som ofte tas inn på FoU-spørreskjemaet, f.eks. om internasjonalt forskningssamarbeid eller om behovet for vitenskapelig utstyr. Vi kan heller ikke avskjære oss muligheten fra å kontakte instituttene for supplerende opplysninger dersom vi har behov for det for kontroll- og kvalitetssikringsformål. I FoU-statistikken foretas totalkartlegginger av UoH-sektoren og instituttsektoren - ikke utvalgsundersøkelser - og for universiteter og høyskoler har vi alltid bestrebet oss på å få inn data fra hver enkelt grunnenhet. Målet er fortsatt en fulldekkende FoU-statistikk; vi må unngå tilfeldige variasjoner i tallene som følge av manglende eller ufullstendige svar. Men alt i alt er siktemålet *en minst mulig belastning på instituttnivå* ved universitetene.

NIFU ønsker således å bygge ut og forbedre kontakten med lærestedene med sikte på en mer samordnet og standardisert oppgaveinnhenting. Formålet er å

- ▶ forenkle datainnsamlingen, bl.a. lette belastningen på instituttnivå,
- ▶ styrke kvaliteten ved å sørge for enhetlig rapportering av data på tvers av lærestedene og fakultetene, bl.a. ved
 - med utgangspunkt i OECDs retningslinjer å fremme en felles forståelse av hva slags virksomheten som skal regnes som FoU og hva som faller utenfor,
 - å fremme en felles forståelse av definisjoner, begreper og klassifikasjoner for øvrig,
- ▶ effektivisere og forenkle NIFUs kontrollarbeid,

- ▶ ferdigstille statistikken for univ.- og høgscolesektoren på et tidligere tidspunkt enn hittil, og derved kunne publisere resultatene raskere.

NIFUs mål å ferdigstille den regulære FoU-statistikken i oktober i det året som følger statistikkåret. Hovedresultater fra statistikken bør da kunne publiseres rundt årsskiftet.

Preliminær statistikk - hurtigstatistikk - for universiteter og høgscoler

I det foregående har vi omtalt den regulære FoU-statistikk som gjennomføres hvert annet år, og som gir de endelige tall til NIFUs database med historiske FoU-data samt tallgrunnlag for leveranser bl.a. til OECD.

Sentrale brukere har imidlertid behov for FoU-statistikk som ledd sin i styrings- og planleggingsvirksomhet, og ønsker tall på et tidligere tidspunkt. I tillegg til den regulære FoU-statistikk hvert annet år tar vi derfor sikte på å utarbeide *preliminær* FoU-statistikk for universitetene og de vitenskapelige høgscolene. Dette vil i første omgang gjennomføres som et forsøksprosjekt i forbindelse med FoU-statistikken for 1997. Slik preliminærstatistikk vil bygge på tilgjengelige regnskapsdata for de enkelte læresteder. En avgjørende forutsetning er at lærestedene sentralt gir oss de nødvendige data kort tid etter regnskapsavslutningen.

Den preliminære FoU-statistikken vil omfatte de 4 universitetene og 6 offentlige vitenskapelig høgscoler. Forhåpentligvis vil de 4 utdanningsinstitusjoner som regnes som private vitenskapelige høgscoler i FoU-statistikken også kunne bli tatt med. De statlige høgscoler blir imidlertid ikke inkludert. NIFU tar således sikte på utarbeide et en opplegg som gjør preliminær FoU-statistikk raskt tilgjengelig for brukerne, og som omfatter delsektoren *universiteter og vitenskapelige høgscoler* - som utgjør mer enn 90 prosent av univ.- og høgscolesektoren totalt. Det vil bli utviklet en beregningsmodell som tar utgangspunkt i data om FoU-utgifter fra siste regulære FoU-statistikk. Når de nye regnskapstallene legges inn i modellen, vil FoU-andelen av regnskapet, dvs. institusjonenes FoU-utgifter raskt kunne beregnes for det nye året. Modellen skal kunne gi FoU-beløp for de enkelte læresteder og de enkelte fagområder, men da et forenklet anslag ^{baserer} på fakultetsinndelingen. I tillegg må det kunne skilles mellom FoU-utgifter finansiert over grunnbudsjettet og eksternt finansiert FoU, og mellom drifts- og kapitalutgifter. Preliminærstatistikken vil imidlertid ikke dekke andre inndelinger (f.eks. aktivitetstype og formål).

Dette opplegget forutsetter at lærestedene kan levere regnskapsdata raskt og i en hensiktsmessig form. Så snart lærestedets regnskap for 1997 er avsluttet, må vi få

tilsendt en oversikt over grunnbevilgningskapitlet, med fordeling på drifts- og kapitalposter (evt. spesifisering på den enkelte post) for de enkelte fakulteter (og andre enheter). Tilsvarende oversikt må gis for lærestedets andel av kap. 281 "Bygg og fellesutgifter for universiteter og høyskoler". (For de private lærestedene må regnskapsbehovet formuleres annerledes.) Videre må bevilgninger fra eksterne finansieringskilder spesifiseres (post 21). Disse vil evt. bli supplert med opplysninger direkte fra sentrale eksterne finansieringskilder (Forskningsrådet, medisinske fond), forutsatt at informasjon fra disse foreligger i tide.

Sammenstilte tall vil kunne foreligge anslagsvis en måned etter at regnskapsdata er mottatt fra institusjonene. Men dette forutsetter at hver og en av institusjonene leverer data i tide. Dersom institusjonenes regnskaper for 1997 oversendes oss medio mars 1998, vil preliminærstatistikken kunne foreligge i slutten av april (det er tatt høyde for påsken, som kommer i første halvdel av måneden).

Om ønskelig bør en slik delstatistikk for universiteter og vitenskapelige høyskoler kunne utarbeides *årlig*. I år med regulær og totalkartleggende FoU-statistikk vil en slik delstatistikk være av preliminær art. I mellomliggende år vil statistikken bli stående som en komponent i de estimater som instituttet planlegger å utarbeide for sine sektorer. Preliminærstatistikken bør også sees i sammenheng med evt. prognoser for framtidige FoU-ressurser.

Ressursinnsats

Utarbeidelse av preliminær statistikk innebærer en tilleggsoppgave og krever økt ressursinnsats i FoU-statistikken, også om man tar hensyn til rasjonaliseringsgevinsten ved et effektivisert opplegg for den regulære FoU-statistikken. Instituttet er imidlertid beredt til å sette inn de nødvendige merressursene av hensyn til brukernes behov for slik statistikk. Innsatsen må imidlertid ikke gå til fortrenghet for den regulære statistikk, som NIFU står som nasjonalt ansvarlig for - sammen med SSB.

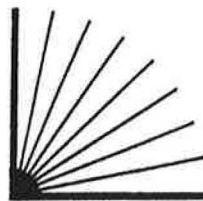
Formidling og presentasjon

Instituttet arbeider p.t. med å utbygge og forbedre sin formidling og presentasjon av FoU-statistikken. Vi vil fortsette - og forsere - arbeidet med dette. Instituttet har bygget opp en historisk database med FoU-statistiske grunndata for univ.- og høyskolesektoren og instituttsektoren. Dette gir oss mulighet til å lage tabeller og figurer etter behov på en fleksibel måte - noe aggregerte data ikke gir den samme adgang til.

I inneværende år tas det sikte på omlegging og utvidelse av hovedpublikasjonen i retning av en indikatorrapport for Norge, som i tillegg til FoU-utgifter og FoU-årsverk også vil inneholde annen statistikk (bl.a. resultatindikatorer). Jf. kontakt mellom NIFU og Norges forskningsråd/Strategiavd.

Videre arbeides det konkret med å presentere FoU-statistikken på Internet; her vil en rekke tabeller og figurer bli gjort tilgjengelig så snart 1995-tallene foreligger. Etter hvert vil dette materialet utvides. Presentasjon på engelsk vil også komme.

Per i dag ligger bl.a. en presentasjon av enhetene i instituttsektoren ("institutt-katalogen") på nettet. Doktorgradsstatistikk har også vært presentert gjennom noen år.

Direktør Bjørn Henrichsen
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste
Hans Holmboesgt. 22
5007 Bergen

Deres ref.:

Vår ref.: U 591/95 1111 KWM/bhb

Oslo, 19. september 1995

Leveranse av data om forskning til NSD/ DBH

NSD har i brev av 26.juni d.å. fra KUF fått i oppdrag å utarbeide forslag til hvordan forskningsdata kan inngå i DBH.

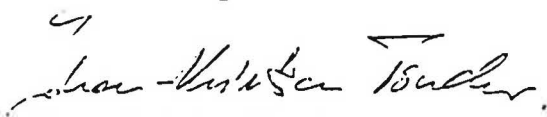
Vi viser i den anledning til møte av 22. juni d.å. mellom NSD og Utredningsinstituttet, der vi drøftet mulighetene for overføring av FoU-statistiske data fra den nasjonale basen ved Utredningsinstituttet til NSD, slik at disse dataene også blir tilgjengelige gjennom databasen for statistikk om høyere utdanning (DBH). I utgangspunktet var vi enige om at OECDs definisjoner og retningslinjer bør ligge til grunn.

På denne bakgrunn har vi utarbeidet et notat med eksempler på data om innsatsfaktorer som kan leveres slik vi avtalte på møtet. Notatet inneholder to vedlegg. Det første vedlegget gir en beskrivelse av grunnlaget for statistikken som er utarbeidet tidligere. Det andre gir en kodeoversikt over finansieringskilder som benyttes i FoU-statistikken. Til orientering følger også publikasjonen "Utdrag fra OECDs Frascati-manual i norsk oversettelse". Denne publikasjonen fokuserer i hovedsak på definisjoner og avgrensninger av FoU.

Siden vi har vist hvordan tall for fakultetene kan fås separat, har vi sendt kopi av notatet til forskningsdirektørene ved universitetene.

Ta gjerne kontakt hvis ytterligere presiseringer ønskes

Med vennlig hilsen
for Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Johan-Kristian Tønder

Kirsten Wille Maus

Kopi: Forskningsdirektørene ved universitetene
i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø.